

Criminological Investigation of Organizational Corruption in Sport

Reza Abolhassani

PhD Student, Department of Law,
Ki.C., Islamic Azad University, Kish,
Iran.

Tahmoores Bashirieh *

Assistant Professor, Department of
Criminal Law and Criminology,
Allameh Tabataba'i University,
Tehran, Iran

Mahdi Yousefi Sadeghloo

Assistant Professor, Department of
Law, Payam Noor University, Tehran,
Iran

Abstract

Over the past century, sport has increasingly become a significant arena of scholarly inquiry within the humanities and social sciences. Growing recognition of its social, cultural, political, and economic importance has led to the development of specialized subfields such as sports sociology, sports geography, sports history, sports law, sports politics, the political sociology of sport, and cultural studies of sport. Each of these fields has contributed valuable insights into the

* Corresponding Author: T.Bashiriyeh@atu.ac.ir

How to Cite: Abolhassani, R. , Bashirieh, T. and yousefi sadeghloo, M. (2025). Criminological Investigation of Organizational Corruption in Sport. *Journal Of Criminal Law Research*, 13 (51), 45 -76. [10.22054/jclr.2025.83695.2729](https://doi.org/10.22054/jclr.2025.83695.2729)

ways sport intersects with broader social structures and cultural dynamics. Yet, within this expanding body of research, the field of sports criminology remains comparatively underdeveloped. Unlike sports sociology or sports law, which have achieved relatively autonomous academic status, sports criminology has often been overshadowed by these more established disciplines. As a result, core criminological concerns—crime prevention, criminal justice processes, and mechanisms of social control—have not been systematically examined in the context of sport.

This research identifies a critical gap, particularly concerning organizational or organized crime in sport. Although organized crime has long been central to criminological analysis and criminal law, its manifestations within sport have not received adequate scholarly attention. The concept of organized crime—with its focus on structured group activity, continuity, hierarchy, and illicit profit—offers significant analytical utility. Nevertheless, despite the recognized importance of organizational features from both legal and criminological perspectives, international scholarship has shown limited interest in defining or analyzing how these characteristics appear in sport. International bodies, for their part, have yet to articulate a comprehensive framework for identifying the distinctive attributes of organized corruption within the sporting domain.

Against this backdrop, the present study was designed with a dual purpose: first, to identify the essential characteristics of organized corruption in sport; and second, to interpret these characteristics through established criminological theories. The research adopts a descriptive–analytical method, relying on library-based sources including academic books, journal articles, reports from international organizations, and relevant legal instruments. By synthesizing insights from these materials, the study aims to develop a robust analytical framework for understanding organized corruption in sport and to highlight potential directions for effective prevention and control.

The findings show that organized corruption in sport possesses both substantive and procedural features that distinguish it from other

forms of crime. Notable attributes include the pursuit of profit—often realized through manipulation of betting markets and the financial exploitation of sport’s global popularity; the involvement of legal entities and corporations as active participants or facilitators of illicit schemes; the structural role of betting and gambling systems as enablers of corrupt behavior; and the persistence of non-criminal forms of corruption that, although not prosecutable, nonetheless erode sporting integrity and pave the way for criminal conduct. These features underscore the complexity of the phenomenon, which straddles the boundary between legality and illegality, public perception and legal sanction, individual culpability and organizational responsibility.

From a theoretical standpoint, the study demonstrates that organized corruption in sport can be fruitfully analyzed through a range of criminological perspectives. Strain theory illuminates how structural pressures within professional sport—particularly the intense emphasis on success and financial gain—create conditions conducive to deviance. The theory of planned behavior explains how attitudes, subjective norms, and perceived control shape decisions to engage in corrupt practices. Rational choice theory highlights the calculated assessment of risks and benefits that makes organized corruption appear profitable despite potential sanctions. The neoliberal paradigm draws attention to the ways market-oriented ideologies, commercialization, and deregulation generate fertile conditions for exploitation and criminal infiltration. Finally, frameworks grounded in social harm theory expand the conceptualization of corruption to include harmful practices that undermine trust, fairness, and the cultural value of sport.

The analysis ultimately demonstrates that organized corruption in sport is neither isolated nor marginal; rather, it is a systemic challenge deeply intertwined with broader social, economic, and political processes. Its transnational character—with activities spanning jurisdictions, involving multinational corporations, and exploiting global financial and digital systems—complicates regulatory

responses. This reality highlights the inadequacy of traditional, domestically oriented approaches to crime control and underscores the need for innovative, cooperative, and interdisciplinary strategies.

In terms of policy implications, the study argues for several strategic measures. First, the development of educational programs tailored to athletes, coaches, administrators, and supporters is crucial for raising awareness of the risks and consequences of organized corruption. Second, a comprehensive international convention specifically targeting organized corruption in sport is needed to provide a unified legal framework and facilitate cross-border cooperation. Third, the definition of corruption itself requires reconceptualization—expanding beyond narrow criminal classifications to encompass the broader spectrum of harmful practices that undermine sporting integrity. Such a broadened definition would enable policymakers and scholars to capture more accurately the full range of activities that threaten fairness, transparency, and trust in sport.

In conclusion, this study underscores the urgency of integrating criminological perspectives into the study of sport and addressing organized corruption as a distinct and pressing issue. By situating the problem within criminological theory, identifying its unique characteristics, and proposing practical solutions, the research contributes to bridging a longstanding gap in both scholarship and policy. Given sport's global cultural influence and vast resources, it demands analytical frameworks capable of safeguarding its integrity. The findings suggest that combating organized corruption in sport requires not only legal instruments but also interdisciplinary engagement, theoretical innovation, and sustained international collaboration.

Keywords: sports corruption; organization; strain theory; theory of planned behavior; rational choice theory; neoliberalism; social harm theory.

بررسی جرم‌شناختی سازمان‌یافتگی فساد در ورزش

دانشجوی دکتری گروه حقوق، واحد بین‌المللی کیش، دانشگاه آزاد اسلامی، کیش، ایران.

رضا ابوالحسنی

استادیار گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

تهمورث بشیری*

استادیار گروه حقوق، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

مهدی یوسفی صادقلو

چکیده

در قرن اخیر، ورزش به یکی از موضوعات مهم مطالعاتی در علوم انسانی بدل شده است. و به همین مناسبت، رشته‌های جدیدی همچون جامعه‌شناسی ورزشی، حقوق ورزشی، سیاست ورزشی و مطالعات فرهنگی ورزش شکل گرفته‌اند. با این حال، جرم‌شناسی ورزشی کمتر دیده شده و دغدغه‌های جرم‌شناسان معاصر، از جمله پیشگیری از جرم و کنترل اجتماعی در حوزه ورزش مغفول مانده است. این کاستی در حوزه جرایم سازمان‌یافته ورزشی نمود بیشتری دارد. با وجود اهمیت وصف سازمان‌یافتگی از منظر مطالعات جرم‌شناسانه، این مهم چندان در تحقیقات علوم جنایی مورد توجه قرار نگرفته است. پژوهش حاضر با لحاظ این ضرورت، به روش تحلیلی و توصیفی و با استفاده از ابزار کتابخانه‌ای به دنبال پاسخ به این سؤال است که فساد سازمان‌یافته در ورزش چه ویژگی‌هایی دارد و این اوصاف از منظر جرم‌شناختی چگونه تحلیل می‌شوند؟ مطالعات نشان می‌دهد که در جرایم سازمانی، تفاوت‌هایی با اوصافی نظیر کسب منفعت، مداخله جنایی شخصیت حقوقی، محوریت شرط‌بندی، فساد غیرمجرمانه قابل‌شناسایی است و از منظر نظریات جرم‌شناسی همچون نظریات فشار، رفتار برنامه‌ریزی‌شده، انتخاب عقلانی، نئولیبرالیسم و آسیب اجتماعی-شناختی قابل‌شناسایی هستند. نتیجه آنکه راهکارهایی چون ارائه الگوهای آموزشی، تدوین پیمان جامع مقابله با فساد ورزشی سازمان‌یافته بین‌المللی و تغییر تعریف فساد در مقابله با آن راهگشا خواهد بود.

کلیدواژه‌ها: آسیب اجتماعی-شناختی، سازمان‌یافتگی، فساد ورزشی، نظریه انتخاب عقلانی، نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده، نظریه فشار، نئولیبرالیسم.

مقدمه

زمانی که جرج اورول، 'فوتبال را «جنگی بدون سلاح» توصیف کرد (Beck, 2013: 1). کمتر کسی تصور می‌کرد که روزی چهره زشت این پدیده محبوب جهانی - و حتی دیگر رشته‌های ورزشی - تا این اندازه آشکار شود و چنین آثار مخربی به بار آورد. در سالیان اخیر رشد انواع پدیده‌های مجرمانه در ورزش نگرانی جامعه جهانی را برانگیخته است و حقوق دانان و جرم‌شناسان مطالعات گسترده‌ای درباره تأثیرات متقابل ورزش و جرم را در دستور کار خود قرار داده اند، البته تاکنون تعریف مشخصی از «جرم ورزشی» ارائه نشده و لیکن برخی از جرم‌شناسان با بررسی ویژگی‌های مجرمان در زمینه ورزش و مشارکت آن‌ها در فعالیت‌های ورزشی، گروه‌بندی زیر را ارائه می‌دهند:

الف- جرائم و تخلفات ورزشکاران مربوط به فعالیت مستقیم ورزشی آن‌ها؛ شامل جرائمی که به وسیله یک ورزشکار به منظور دستیابی به نتیجه مطلوب از طریق شرط‌بندی، دوپینگ و یا تبانی در مسابقات انجام می‌شود.

ب- جرائم ورزشکاران غیرمرتبط با فعالیت مستقیم ورزشی آن‌ها؛ این نوع جرائم شامل ارتکاب جرایمی توسط ورزشکاران است که ارتباط مستقیمی با فعالیت‌های ورزشی آن‌ها ندارد، اما با استفاده از مهارت‌ها، توانایی‌ها و آمادگی جسمانی عمومی کسب‌شده در فرایند فعالیت‌های ورزشی امکان‌پذیر شده است.

ج- اعمال مجرمانه سایر افراد مرتبط با فعالیت‌های ورزشی؛ از جمله: ارتشا، پول‌شویی، شرط‌بندی، قاچاق، هولیگالیسم^۲ و غیره (Armstrong & Hodges-Ramon, 2015: 2)؛ و در این بین ارتکاب جرائم از طریق انواع مشارکت‌های جنایی در حوزه ورزش مخرب‌تر بوده و نگرانی جامعه جهانی را صدچندان کرده است. برخی نویسندگان هنگام ذکر مصادیق مفهوم «مشارکت جنایی» تنها به دو نهاد ((معاونت و شرکت در جرم)) اشاره کرده‌اند (باهری، ۱۳۸۰: ۲۳)، در حالی که گروهی دیگر این اصطلاح را جامع سه

^۱George Orwell

^۲ به مجموعه رفتارهای ناهنجار و تخریب‌گرانه هواداران تیم‌های ورزشی -مانند درگیری و نزاع خیابانی، وندالیسم و ارعاب- آشوب‌گری، اوباش‌گری یا هولیگانیسم گفته می‌شود (رحمانی خلیلی و صفویان، ۱۳۹۸: ۲).

عنوان معاونت، شرکت و جرم سازمان‌یافته دانسته‌اند (اردبیلی، ۱۳۹۴: ۹۴). ارتکاب جرم به صورت گروهی، موجب تجری و گستاخی بیشتر افراد در ارتکاب جرم می‌شود؛ به گونه‌ای که ممکن است هیچ‌یک از افراد گروه به تنهایی جرئت ارتکاب آن عمل مجرمانه را نداشته باشند. علاوه بر تجری و گستاخی در ارتکاب جرم، می‌توان از شدت خطر نیز در فرض ارتکاب گروهی صحبت کرد (رحمدل، ۱۳۹۸: ۹۹). مشارکت جنایی از منظر سطح انسجام در قالب جرم گروهی، باند و گروه‌های سازمان‌یافته رخ می‌دهد.

عالی‌ترین سطح مشارکت جنایی را می‌توان در جرائم سازمان‌یافته و خصوصاً جرائم سازمان‌یافته فراملی دید، جرائم سازمان‌یافته فراملی (TOC)^۱ تهدیدی قابل توجه و روبه‌رشد برای امنیت ملی و بین‌المللی است که پیامدهای فاجعه‌باری برای امنیت جهانی، سلامت عمومی، نهادهای دموکراتیک و ثبات اقتصادی در سراسر جهان دارد. یکی از دغدغه‌های اصلی تحقیقات درمورد جرائم، این سؤال است که جرم سازمان‌یافته چیست و چگونه می‌توان آن را مفهوم‌سازی کرد و اصولاً یک درک اصولی از چیستی جنایت سازمان‌یافته وجود ندارد (Von Lampe, 2009: 26)؛ و می‌توان گفت: اساساً «جرم سازمان‌یافته» هر جرم جدی است که توسط یک گروه سه‌نفره یا بیشتر باهدف کسب درآمد انجام شود.^۲

در بستر ورزش نیز شبکه‌های جنایی اغلب «موتور» فساد ورزشی هستند و عمدتاً از ورزش برای پول‌شویی دارایی‌های غیرقانونی استفاده می‌کنند. این شبکه‌ها معمولاً از ترکیب ناهمگنی تشکیل شده‌اند و شامل سرمایه‌گذاران و سیاستمداران در سطوح بالا، مدیران ورزشی، ورزشکاران، داوران و مسئولان باشگاه در سطوح پایین‌تر می‌شوند که به صورت هماهنگ عمل کرده و طرح‌های فساد در رویدادهای ورزشی سودآور را مدیریت می‌کنند (Rompuy, 2015: 5).

^۱Transnational organized crime

^۲United Nations Office on Drugs and Crime (2010). The Globalization of Crime: A Transnational Organized Crime Threat Assessment. Vienna: UNODC.

عدم قطعیت و غیرقابل پیش‌بینی بودن، مسابقات ورزشی را به فرصتی هیجان‌انگیز برای کسب منافع مالی در سراسر جهان تبدیل کرده است که گروه‌های مجرمانه از این شرایط نهایت استفاده را می‌برند (Andreff, 2019: 4). در این میان، طیفی گسترده از جرایم شامل دست‌کاری نتایج مسابقات، پول‌شویی، انواع حساب‌سازی و جعل، شرط‌بندی، قمار، هولیکالیسم و دوپینگ از سوی سازمان‌های مجرمانه در حوزه ورزش ارتکاب می‌یابد و یا مدیریت می‌شود (Siniša, 2022: 12).

نفوذ (TOC) در ورزش در حال عمیق‌تر شدن است، پیوند آشکار در حال رشد در برخی از کشورها در میان گروه‌های سازمان یافته و عناصر دولت از جمله سرویس‌های اطلاعاتی و چهره‌های تجاری در سطح بالا، تهدیدی مهم برای نیل به اهداف عالی جنبش المپیک و نهادهای دموکراتیک ورزشی است و این موضوع مسئولیتی خطرناک برای مجریان عدالت ایجاد می‌کند، از این رو، در سال ۲۰۱۱ تفاهم‌نامه همکاری در زمینه مبارزه با فساد میان دفتر مبارزه با جرم و مواد مخدر سازمان ملل (UNODC) و کمیته بین‌المللی المپیک^۲ (IOC) منعقد گردید و در ادامه با تسری مفاد کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه فساد^۳ به حوزه ورزش، اقدامات جهانی در این مسیر شدت یافت، همچنین کنفرانس کشورهای عضو کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه فساد در قطعنامه‌های خود از سال ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۳ حداقل یک‌بند را در مورد حفاظت از ورزش در برابر فساد به تصویب رسانده‌اند و از دفتر مبارزه با مواد مخدر و جرم سازمان ملل خواسته‌اند^۴ تا با همکاری با کشورها و مؤسسات بین‌المللی ورزشی، خصوصاً (IOC)، مطالعه موضوعی جامع در مورد حفاظت از ورزش در برابر فساد در ورزش را انجام دهد و گزارش آن را به مجمع عمومی ارائه کند؛ اما در این بین به اندیشه‌های جرم‌شناسی کمتر توجه شده است، به منظور درک چرایی بروز فساد باید

^۱United Nations Office on Drugs and Crime

^۲International Olympic Committee

^۳ کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با فساد (مصوب ۱۳۸۲/۸/۹ هجری شمسی برابر با اکتبر ۲۰۰۳) موسوم به

کنفرانس مریدا؛ ایران در سال ۱۳۸۷ به عضویت این کنوانسیون در آمد.

^۴https://www.unodc.org/documents/Safeguardingsport/Documents/UNCAC_-_resolution_8-4.pdf_art 9.

به بینش‌های نظریه‌های مختلف توجه کرد؛ از جمله نظریه «فشار» که بر توزیع فرصت‌های مشروع و نامشروع تأکید دارد، نظریه «رفتار برنامه‌ریزی شده» به‌ویژه در حوزه الگوپذیری جوانان، نظریه «انتخاب عقلانی» که بر پایین بودن مخاطرات ارتکاب جرم در حوزه ورزش و احتمال بالای کسب منفعت مالی و معنوی تمرکز می‌کند. همچنین، مکتب «نئولیبرالیسم» که باتوجه به جایگاه اقتصادی صنعت ورزش در جامعه و غیردولتی بودن آن، بسیار موردتوجه این مکتب است، نظریه «آسیب اجتماعی‌شناسی» که علاوه بر جرائم، تخلفات گسترده و غیرمجرمانه حوزه ورزش را توجیه می‌کند. برخی معتقدند یکپارچه‌سازی این دیدگاه‌ها و تفکیک جرائم سازمانی از جرائم «یقه سفید» ها می‌تواند به شکل‌گیری نظریه مستقلی تحت عنوان «جرم سازمانی» منجر شود (Braithwaite, 1989:1).

حسب مقدمه حاضر اهمیت بررسی مفهوم فساد از منظر جرم‌شناسی و به‌طور ویژه، بررسی آن در حوزه ورزش ضرورت تحقیق حاضر را نشان می‌دهد، بر همین مبنا در پاسخ به پرسش اصلی تحقیق مبنی بر شناخت اوصاف فساد سازمان‌یافته در این حوزه، ابتدا به شناخت اوصاف سازمان‌یافتگی در ورزش پرداخته می‌شود و سپس ویژگی‌های این پدیده از منظر برخی نظریات جرم‌شناسی مورد بحث قرار خواهد گرفت.

۱. اوصاف سازمان‌یافتگی فساد در ورزش

گروه‌های جنایتکار امروزه از نظر شخصیتی چند منظوره بوده و هر جا که منفعتی وجود داشته باشد حضور دارند، سندیکا‌های جنایتکار برخی روش‌های سازمانی موجود در تجارت مدرن را الگوبرداری کرده و به دنبال گسترش فعالیت‌های خود در زمینه‌های مختلف هستند. پول‌هنگفتی که در ورزش وجود دارد، به همراه ساختارهای ضعیف یا پیچیده حاکمیتی برخی از سازمان‌های ورزشی و میزان پایین کشف جرم کمک می‌کند تا ورزش به یک هدف سودآور و کم‌خطر برای گروه‌های جنایتکار سازمان‌یافته تبدیل شود. سازمان ملل متحد گزارش کرده دخالت گروه‌های سازمان‌یافته در شرط‌بندی غیرقانونی، دست‌کاری نتایج رقابت‌ها و فساد مرتبط با رویدادهای مهم ورزشی درآمدی

بیش از ارزش فعالیت‌های غیرقانونی دیگر مانند قاچاق مواد مخدر عاید تبهکاران می‌کند.^۱ با بررسی تعاریف مندرج در نظرات حقوق‌دانان و جرم‌شناسان و نیز اسناد بین‌المللی می‌توان ویژگی‌های یک جرم سازمان‌یافته که در حوزه ورزش رخ می‌دهند را در دو قسمت الف- ویژگی‌های عمومی ب- ویژگی‌های اختصاصی تقسیم و تبیین کرد.

۱-۱. ویژگی‌های عمومی فساد سازمان‌یافته در حوزه ورزش

جرائم سازمان‌یافته را می‌توان به سه نوع طبقه‌بندی کرد: ۱. مدل‌هایی که بر ساختار فیزیکی یک TOC تمرکز دارند، ۲. مدل‌هایی که بر نوع فعالیت‌های TOC تمرکز می‌کنند و ۳. مدل‌هایی که بر شرایط اجتماعی، فرهنگی و تاریخی نحوه تشکیل TOC تمرکز دارند (Vy, 2012: 8). لیکن نکته حائز اهمیت در تمامی انواع تقسیم‌بندی این گروه‌ها وجود ویژگی‌های مشترک برای شناسایی گروه‌های سازمان‌یافته است. بدیهی است ویژگی‌های TOC در بستر ورزش به عنوان یک پدیده اجتماعی از ویژگی‌های عمومی این پدیده تبعیت می‌کنند.

۱-۱-۱. کسب منفعت

کسب منفعت مالی عنصر اساسی جرائم سازمان‌یافته به عنوان یک فعالیت مجرمانه مستمر محسوب می‌شود (Albanese, 2015: 63). از این رو، جرائم سازمان‌یافته در زمره جرائم اقتصادی دسته‌بندی می‌شوند. در سال ۲۰۲۲، درآمد صنعت ورزش به بیش از ۴۰۳ میلیارد دلار آمریکا بالغ شد و انتظار می‌رود تا سال ۲۰۲۸، ارزش بازار جهانی ورزش بیش از ۶۸۰ میلیارد دلار باشد (Gough, 2022: 6). این در حالی است که گردش مالی بازار مواد مخدر در سال ۲۰۲۲ حدود ۳۹۵ میلیارد دلار برآورد شده است. اندازه بازار جهانی شرط‌بندی برای ورزش‌ها در حال حاضر ۱/۶۹ تریلیون یورو در سال تخمین زده می‌شود.^۲ این حجم از گردش مالی و ریسک کمتر فعالیت‌های آن به نسبت مواردی همچون قاچاق سلاح یا

^۱United Nations documents, <https://news.un.org/en/story/2023/12/1144857>

^۲Organised crime in sports corruption, Europol, European Union.p20

مواد مخدر، ورزش را به یک هدف سودآور و کم‌خطر برای گروه‌های جنایتکار سازمان‌یافته فراملی تبدیل کرده است.

۲-۱-۱. بازیگری اشخاص حقوقی

گروه‌های جنایتکار سازمان‌یافته در ورزش از شرکت‌ها، سازمان‌های خیریه یا سایر نهادها برای ارتکاب جرائم پیچیده و پنهان کردن دخالت افراد در این جرائم استفاده می‌کنند، ساختار پیچیده شرکتی می‌تواند به‌طور مؤثر مالکیت، مشتریان یا معاملات واقعی را پنهان کرده و از مفهوم شخص حقوقی برای محافظت از اشخاص حقیقی در برابر مسئولیت استفاده کند؛ بنابراین، شناخت مسئولیت اشخاص حقوقی، جزء مهمی در مبارزه با جرائم سازمان‌یافته فراملی در حوزه ورزش است. ماده ۱۰ کنوانسیون جرائم سازمان‌یافته و ماده ۱۸ کنوانسیون مکولین^۱ در به رسمیت شناختن نقش اشخاص حقوقی صراحت دارند. انتساب مسئولیت به یک نهاد مصنوعی، یک چالش پیچیده برای بسیاری از نظام‌های قضایی است، زیرا اکثر نظام‌های حقوقی قوانین جزایی خود را بر ترکیبی از عنصر مادی و عنصر روانی استوار می‌کنند که انتساب عنصر روانی به یک شخص حقوقی بسیار پیچیده می‌شود از این رو، استفاده از این ظرفیت‌های شخصیت حقوقی برای گروه‌های سازمان‌یافته به یک اصل اساسی تبدیل شده است.

۳-۱-۱. نفوذ دولتی

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های جرم سازمان‌یافته بحث جلب حمایت مأمورین دولت از سوی گروه مجرمانه است. اگرچه هیچ تعریف مورد توافق جهانی درمورد فساد اداری وجود ندارد، اما به طور کلی این فساد به‌عنوان «استفاده از مناصب دولتی برای منافع شخصی یا سوء استفاده از قدرت برای منافع خصوصی» (Ackerman & Bonnie, 2016: 23) توصیف شده است که این نفوذ ضامن ادامه حیات گروه‌های سازمان‌یافته و نیز مدیران

Council of Europe Convention on the Manipulation of Sports Competitions, Magglingen/Macolin, 2014

دولتی فاسد است. انواع تعاملاتی که جنایتکاران سازمان یافته با سیاستمداران در حوزه ورزش به دنبال آن هستند ممکن است متفاوت باشد، این تعاملات می تواند شامل اهداف مشترک با بازیگران سیاسی باشد که معمولاً از طریق توافقات در سرمایه گذاری های اقتصادی مشترک در حوزه ورزش و رویدادهای ورزشی رخ می دهد (Perdomo & Burcher, 2016: 10)، گروه های مجرمانه از ورزش برای طرح های پول شویی و دستیابی به قراردادهای پرسود و حتی اجتناب از پرداخت مالیات استفاده می کنند و مقامات دولتی برای به دست آوردن منافع مالی و یا افزایش نفوذ سیاسی، در این تعامل شریک هستند (Perdomo & Burcher, 2016: 18). برای مثال وزیر اسبق و سه مقام دولتی به همراه رئیس و سه مقام کمیته ملی المپیک کنیا به اتهام اختلاس در رابطه با بودجه بازی های المپیک ۲۰۱۶ محکوم شدند (Etchells, 2018: 32). همچنین درموردی دیگر، در سپتامبر ۱۹۹۳ کمیته المپیک استرالیا ۶۵۰۰۰ دلار به نمایندگان کنیا و اوگاندا در کمیته بین المللی المپیک، به منظور تأثیر گذاری بر انتخاب شهر سیدنی برای میزبانی المپیک رشوه پرداخت کرد (Andreff, 2016: 4).

۴-۱-۱. ملازمه با پول شویی

گروه های مجرمانه فعال در ورزش اغلب در سایر زمینه های جرم و جنایت نیز فعالیت می کنند، تحقیقات اتحادیه اروپا بر دخالت مجرمان فعال در قاچاق بین المللی مواد مخدر، سلاح و انسان در حوزه ورزش تأکید دارد (Manoli & Ecorys, 2019: 36). عمده خط ارتباطی و جذابیت ورزش برای گروه های مجرمانه فعال در حوزه های دیگر بحث شست و شوی عواید ناشی از جرم است. این فرایند از اهمیت حیاتی برخوردار است، زیرا مجرم را قادر می سازد تا از این سودها بدون به خطر انداختن منبع آن ها لذت ببرد. پول شویی در عرصه ها و حوزه های مختلفی نظیر کارت های اعتباری، شرط بندی های آنلاین، ساخت و سازها، خرده فروشی ها و خیریه ها رخ می دهد اما حوزه هایی که ذی نفعان متعددی دارند و میزان محبوبیت و اقبال عمومی بیش تری برخوردارند، بستر مساعدتری برای پول شویی فراهم می کنند (دنیایی و همکاران، ۱۳۹۸: ۵)، از این رو، ورزش به دلیل لایه دار بودن ساختار مدیریتی و اقتصادی آن، گردش مالی بالا، وجود ذی نفعان متعدد،

ساختار ثابت و غیرمنعطف و پیش‌بینی‌ناپذیری نتایج آن در شرایطی قرار می‌گیرد که احتمال وقوع پول‌شویی در آن زیاد است؛ به عبارت دیگر، ویژگی‌هایی از قبیل معافیت‌های مالیاتی، نبود شفافیت و نظارت ناکافی و همچنین، وجود ساختارهای سنتی مدیریتی در عرصه ورزش، آن را به بستری مطلوب برای فعالیت‌های اقتصادی ناسالم تبدیل کرده است (دنایی و همکاران، ۱۳۹۸: ۶).

۵-۱-۱. فراملی بودن

فراملی بودن یک گروه جنایتکار سازمان‌یافته را می‌توان به روش‌های مختلفی بیان کرد. ماده ۳ کنوانسیون پالرمو، فراملیتی بودن را با ویژگی‌های زیر تعیین کرد: الف- جرم در قلمرو چندین کشور ارتکاب یابد. ب- جرم در قلمرو یک کشور انجام می‌شود، اما برنامه‌ریزی، مدیریت یا کنترل آن در کشور دیگری صورت می‌گیرد. ج- جرم در قلمرو یک دولت ارتکاب می‌یابد، اما با مشارکت گروهی جنایتکار سازمان‌یافته که در بیش از یک کشور فعالیت مجرمانه دارد. د- جرم در قلمرو یک کشور رخ می‌دهد، اما آثار مادی آن در کشور دیگری ظاهر می‌شود. گروه‌های جنایتکار سازمان‌یافته که در جرائم مرتبط با ورزش فعالیت می‌کنند معمولاً ماهیتی غیرسرزمینی دارند (Barker, 2014: 35). یوروپل اعلام کرده است که مجرمانی بیش از ۱۸۰ ملیت درگیر جرائم جدی و سازمان‌یافته در اتحادیه اروپا هستند و اکثر گروه‌های جنایتکار سازمان‌یافته که در سطح بین‌المللی فعالیت می‌کنند، از اعضای با چندین ملیت تشکیل شده‌اند. همچنین در عملیات گسترده اینترنتی طی سال‌های ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۴ یک شبکه بزرگ جنایی فعال در حوزه شرط‌بندی و قمار در فوتبال شناسایی شد و ۷۵ متهم با ملیت‌های اسپانیا، روسیه، بلغارستان، اوکراین، رومانی و بولیوی دستگیر شدند.^۲

۶-۱-۱. شرکت سهامی مجرمانه

^۱Europol, *Serious and Organised Crime Threat Assessment* (European Police Office, 2017)

^۲<https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/53-members-of-criminal-organisation-arrested-for-sports-corruption-in-spain>

گروه‌های درگیر در فساد ورزشی معمولاً یک مدل تجاری هرمی را اجرا کرده و به همان شیوه‌ای که کسب و کارهای قانونی را انجام می‌دهند امور جنایی را نیز مدیریت می‌کنند (Smith, 1980: 20)، در رأس این ساختار جنایی، رهبران سازمان جنایتکار (TOC) قرار دارند. در سطح دوم واسطه‌هایی فعالیت می‌کنند که مسئول هماهنگی برنامه‌های رهبران با افراد هدف، مانند بازیکنان و داوران هستند. در سطح پائین‌تر نیز ورزشکاران، کارکنان نهادهای ورزشی، مدیران، مربیان، داوران، تماشاگران و... قرار می‌گیرند. این ساختار بسته به اندازه و میزان پیچیدگی (TOC)، معمولاً در سه سطح (محلی/ملی/فراملی) فعالیت می‌کند. بنابراین مدیر سطح بالای گروه مجرمانه ممکن است در چندین کشور یا حتی قاره‌های مختلف فعالیت کند و مسئول یافتن بهترین فرصت‌ها برای (TOC) از نظر شناسایی و هدف قرار دادن مسابقات ورزشی خاص و بازیگران مربوطه باشد. مدل‌سازمانی جرائم سازمان‌یافته بر این موضوع تمرکز می‌کند که منافع اقتصادی در قلب فعالیت گروه قرار بگیرد و راهی برای دسترسی به مسابقات ورزشی که بتوانند بر نتیجه آن تأثیر بگذارند باز کند.

۱-۱-۷. استفاده از فناوری‌های جدید

گروه‌های جنایی سازمان‌یافته از فناوری پیشرفته و روش‌های پیچیده برای بهره‌برداری مالی از ورزش استفاده می‌کنند. جرائم در حوزه ورزش اغلب پیچیده، فراملی بوده و شامل استفاده از فناوری‌های مدرن می‌شوند، برخی جرائم مانند شرط‌بندی و پول‌شویی در عرصه ورزش کاملاً بر بستر تکنولوژی‌های جدید رخ می‌دهند و گروه‌های مجرمانه فعالیت گسترده‌ای را در حوزه فناوری‌های جدید مرتکب می‌شوند که لازم است با آن‌ها برخورد شود. در سال ۲۰۱۳، مدیر سایت شرط‌بندی ورزشی^۱ PSB در کشور کانادا دستگیر شد. این سایت با استفاده از سرورهای کامپیوتری مستقر در کشورهای دیگر، به‌ویژه کاستاریکا

و از طریق خطوط تلفن رایگان و یک برنامه تلفن هوشمند، یک ساختار پیچیده رایانه‌ای را در قالب شبکه‌ای هرمی سازماندهی می‌کرد.^۱

قمار که در بستر تکنولوژی‌های جدید با پدیده تبانی در نتایج عجین شده به یک معضل جهانی در حوزه ورزش تبدیل شده است. به‌طور کلی، پلتفرم‌های مبتنی بر وب به گونه فزاینده‌ای توسط اعضای TOC درگیر در فساد ورزشی مورد استفاده قرار می‌گیرند؛ نه تنها برای شرط‌بندی، بلکه برای برقراری ارتباطات رمزگذاری شده، انتقال پول یا نزدیک شدن و احتمالاً جذب ورزشکاران.^۲

۱-۲. ویژگی‌های اختصاصی فساد سازمان‌یافته در حوزه ورزش

تکامل ورزش، به‌ویژه در ماهیت جهانی شدن، آن را در معرض اشکال جدید و پیچیده فساد قرار داده است که اغلب از سوی گروه‌های جنایتکار سازمان‌یافته فراملی مدیریت می‌شوند و نفوذ و تهدید سازمان‌های جنایی برای ورزش موضوعی است که نگرانی‌های فزاینده‌ای برای دولت‌ها، سازمان‌های ورزشی و بخش خصوصی ایجاد کرده است. گروه‌های جرائم سازمان‌یافته علاوه بر دارا بودن ویژگی‌های عمومی TOC شرایط اختصاصی و ویژه‌ای دارند که به لحاظ شرایط خاص حاکم بر صنعت ورزش در دیگر بسترهای ارتکاب جرم دیده نمی‌شوند.

۱-۲-۱. محوریت شرط‌بندی

در فساد ورزشی عنصر شرط‌بندی به دلیل سودهای بسیار بالا به‌عنوان «پیشران و عامل تقویت‌کننده» فساد مطرح است (Bleakley, 2023: 5). برخلاف باور عمومی آمار نشان می‌دهد مسابقات سطح پایین در ورزش‌های مختلف معمولاً بیشتر از مسابقات بزرگ توسط TOC برای بازار شرط‌بندی هدف قرار می‌گیرند، دستمزد کمتر بازیکنان، نرخ حضور کمتر و علاقه کمتر از سوی عموم مردم، پوشش رسانه‌ای محدود در کنار وجود شرایط

^۱See: <https://nationalpost.com/news/toronto/man-admits-to-role-in-103m-illegal-gambling-ring-allegedly-linked-to-mafia-hells-angels>

^۲Organised crime in sports corruption, Europol, European Union

مساوی در بازارهای شرطبندی عامل این جذابیت است. افزون بر این، نزدیک شدن به بازیکنان آسان تر و هزینه های رشوه کمتر است، در این موارد، شبکه های جنایی اغلب از اپراتورهای شرطبندی قانونی سوءاستفاده می کنند تا خطر کشف را به حداقل برسانند و سود حداکثری به دست بیاورند. با این حال، مواردی از دخالت های (TOC) ها وجود داشته است که نتایج مسابقات سطح بالا (مانند مسابقات فوتبال یوفا) را نیز تغییر داده اند. آمار فساد در شرطبندی قانونی نیز بسیار بالاست و در مجموع شرطبندی های قانونی و غیرقانونی در ورزش به یک معضل جهانی تبدیل شده اند و مقیاس مالی این مشکل به گونه ای است که شرطبندی نه تنها عامل اصلی فساد در ورزش است، بلکه به کانال اصلی پولشویی نیز تبدیل شده است، درحالی که ماهیت مخفیانه پولشویی، تخمین میزان آن را در این بخش دشوار می کند، برخی میزان پولشویی را در سطح ورزش جهان در یک سال بین ۸۰۰ میلیارد تا ۲ تریلیون دلار تخمین می زنند (Waly, 2021: 255). محبوب ترین ورزش ها برای شرطبندی در سال ۲۰۲۰ به ترتیب: فوتبال، بسکتبال، اسب دوانی، والیبال، تنیس، موتورسواری، دوچرخه سواری، کشتی کج، هنرهای رزمی مختلط، بدمینتون، بیس بال، گلف، هاکی روی یخ، راگبی و کریکت بودند. طبیعتاً سطح مخاطبان در کشورهای مختلف متفاوت است. برای مثال، در هند، ۹۳ درصد از افراد فعال در شرطبندی در ورزش کریکت فعالند درحالی که در ایالات متحده راگبی، بسکتبال و بیسبال آمریکایی بالاترین آمار را دارند (Waly, 2021: 256).

۲-۲-۱. فساد غیرمجرمانه

از دیدگاه جرم شناسی، شناسایی و تعریف انواع فساد سازمان یافته فراملی بزرگ ترین معضل صنعت ورزش است، چراکه ماهیت فساد در ورزش تا حدودی با جرائم در سایر حوزه ها متفاوت است (Kyslenko et al. 2024: 9). فساد ورزشی به عنوان هرگونه فعالیت عمدی غیرقانونی یا غیراخلاقی باهدف تغییر نتیجه تعریف شده است (Andreff, 2016: 2)؛ اما به علت غیردولتی بودن ورزش و نیز وجود شرطبندی های قانونی در بسیاری از

کشورها انتساب عنوان مجرمانه به برخی اقدامات افراد درگیر ممکن نخواهد بود. براساس گزارش سازمان ملل متحد بیشترین فساد سازمان‌یافته در حوزه ورزش در قالب جرائمی چون: قمار، شرط‌بندی، پول‌شویی و تبانی رخ می‌دهد (Waly, 2021: 17). این در حالی است که انواع مصادیق تبانی و شرط‌بندی‌های قانونی فاقد وصف مجرمانه هستند. ارزش بازار جهانی شرط‌بندی قانونی در مسابقات ورزشی (به‌ویژه اسب‌دوانی) در سال ۲۰۲۰، مبلغ ۴۰ میلیارد دلار برآورد شد (Waly, 2021: 256). باید توجه داشت پایه و اساس درآمد کلان در شرط‌بندی‌ها (قانونی یا غیرقانونی) تکنیک‌هایی است که مجرمان برای مدیریت نتایج مسابقات ورزشی استفاده می‌کنند که به عوامل مختلفی مانند ماهیت رقابت ورزشی، مشخصات مسابقه و سطح تیم‌ها بستگی دارد. سازمان‌های ورزشی بین‌المللی، مانند کمیته بین‌المللی المپیک، تثبیت نتایج (تبانی) را به‌عنوان رفتاری تعریف می‌کنند که به ارزش اساسی ورزش، یعنی عدم قطعیت نتایج، آسیب می‌زند و تهدیدی برای رسالت ورزش است. این سازمان‌ها اعلام کرده‌اند که به‌شدت با تبانی در مسابقات مبارزه خواهند کرد (Park et al. 2019: 32)؛ اما به علت عدم جرم‌انگاری این اقدامات، مبارزه سازمان‌های ورزشی کافی و نتیجه‌بخش نخواهد بود. علاوه بر موارد یادشده باید به پدیده توان‌افزایی در ورزش به‌عنوان یکی از مصادیق فساد غیرمجرمانه توجه ویژه کرد، دوپینگ «روح ورزش» و حس برتری در عملکرد را از بین می‌برد بنابراین، باید از موضع ضد دوپینگ حمایت شود، سیستم ضد دوپینگ فعلی در بازدارندگی ورزشکاران بی‌اثر است و شیوع دوپینگ منجر به این تصور در مردم شده است که حتی ورزشکاران ظاهراً پاک نیز ممکن است تقلب کنند (Sumner, 2017: 7). سال‌هاست که دوپینگ یک تخلف سنگین در ورزش شناخته شده و کمیته بین‌المللی المپیک و سایر نهادهای ورزشی به مبارزه با آن پرداخته‌اند اما درباره جرم‌انگاری این پدیده باوجود آثار منفی آن اتفاق نظر وجود ندارد صرفاً در برخی کشورها بحث قاچاق مواد نیروزا واجد وصف مجرمانه است.

۲. بررسی جرم‌شناختی سازمان‌یافتگی فساد در ورزش

جرم‌شناسی ورزشی شاخه جدیدی از جرم‌شناسی است که به بررسی جنبه‌های جرم‌شناسی جرم در صنعت ورزش می‌پردازد. برخی معتقدند دنیای ورزش منبعی عمیق و اغلب نادیده

گرفته شده، برای مطالعه انحراف است. انحراف و کنترل اجتماعی در ورزش، چارچوبی مفهومی در زمینه های مختلف جامعه شناسی ارائه می دهد که می تواند به عنوان موضوع یک علم مستقل مورد مطالعه قرار گیرد (Atkinson & Young, 2008: 3). عمده جرم شناسان، «انحراف» در ورزش را موضوع تحقیقات خود قرار داده اند و از به کار بردن واژه «جرم ورزشی» خودداری می کنند و در این راستا با استفاده از دیدگاه های جرم شناختی در مورد جوامع ورزشی منحرف، ورزشکاران منحرف و دیگر انحراف های مرتبط با ورزش به پیشرفت های مهمی در جهت جرم شناسی ورزش دست یافته اند. با این حال، آن ها لزوماً قصد ندارند جرم شناسی ورزشی را یک رشته مستقل معرفی کنند بلکه سعی می کنند تا نشان دهند چگونه شناخت انحراف می تواند به جامعه شناسی ورزش کمک کند (Millward et al. 2022: 149). در مقابل برخی دیگر معتقدند بررسی علل توسعه جرم و جنایت در ورزش، عوامل مؤثر بر جرم در زمینه ورزش، شخصیت مجرم (ورزشکاران، داوران، کارکنان و...) و ویژگی های بزه دیده در حوزه ورزش می تواند موضوع علم جرم شناسی ورزشی قرار بگیرد. وظیفه اصلی جرم شناسی ورزشی، بررسی فرایندهای جرم انگاری در صنعت ورزش و تدوین اقداماتی برای پیشگیری از آن است که به علت فقدان اطلاعات آماری و نوپا بودن این رشته تاکنون پیشرفت علمی موفقی در آن مشاهده نمی شود (Zalcmane, 2022: 132). با این حال، جرم شناسی خود را مقید به مفهوم جرم نمی داند و با بررسی انواعی از انحرافات و آسیب ها در حوزه ورزش به پیشگیری از آن می پردازد، بدیهی است شناخت انواع انحرافات به منظور بررسی آن نیازمند تحلیل جرم شناختی آن است از سویی شکل گیری این انحرافات و جرائم در ابعاد بین المللی و سازمان یافته از اهمیت دوچندان در تحقیق برخوردار است. بنابراین، در این بخش برای درک شرایطی که منجر به بروز جرائم سازمانی در بستر ورزش می شود، موضوع از منظر برخی نظریات جرم شناسی (نظریه فشار، رفتار برنامه ریزی شده، انتخاب عقلانی، تئولیرالیسم، جرم شناسی انتقادی و زیمولوژی) بررسی می شوند. جرائم سازمان یافته برخلاف جرائم عادی در خلأ اجتماعی عمل نمی کند، بلکه با محیط اجتماعی خود در تعامل هستند. در نتیجه، برای

توضیح آن باید درک کاملی از پیوندهای اجتماعی و تعاملات اجتماعی ارائه شود. البته بسیاری از نویسندگان معتقدند همان‌گونه که به علت تنوع «جرائم سازمان‌یافته» ارائه یک نظریه یکپارچه درباره آن‌ها دشوار است (Kleemans, 2014:14). در حوزه ورزش نیز ارائه یک نظریه واحد برای شناسایی علل ارتکاب جرم سازمان‌یافته امکان ندارد. با این پیش‌فرض نظریات مرتبط و مهم در عرصه فساد سازمان‌یافته در ورزش موضوع قسمت دوم تحقیق حاضر است.

۲-۱. نظریه فشار و تحلیل فساد سازمان‌یافته در ورزش

از منظر نظریه فشار، زمانی که یک سازمان ورزشی با حذف محرک‌های مثبت و عدم توجه به وجود محرک‌های منفی، فرصت‌های مشروع را برای دستیابی به اهداف ورزشکاران مسدود کند و هم‌زمان سازمان‌های مجرمانه فرصت‌های نامشروع را برای دستیابی به اهداف وی ارائه دهند، احتمال جذب ورزشکار توسط گروه‌های مجرمانه به شدت افزایش می‌یابد.

همچنین از آنجا که «رقابت» در ذات ورزش قرار دارد، کسانی که در انتهای ساختارهای طبقاتی نابرابر قرار دارند، با مسدود شدن سیستماتیک دسترسی به فرصت‌های مشروع، مجذوب جرم و خرده‌فرهنگ‌های مجرمانه شده و بستری برای جذب ورزشکاران کم‌درآمد به وسیله باندهای مجرمانه ایجاد می‌شود (Braithwaite, 1989: 342). در یک جامعه باثبات، بین اهداف و ارزش‌های اجتماعی - فرهنگی و راه‌های پذیرفته‌شده از سوی عامه مردم برای دستیابی به آن‌ها تعادل وجود دارد و وقتی این رابطه متعادل به هم بخورد، موجبات از بین رفتن نظم اجتماعی فراهم می‌شود و در این راستا ورزش بستری است که به افراد پایین جامعه این فرصت را می‌دهد که به یک‌باره به شهرت و ثروت برسند که از راه متعارف چنین شرایطی را ندارند و از سوی دیگر ساختار پیچیده و غیرشفاف ورزش خصوصاً در حوزه مالی و نحوه کسب درآمد باعث تشکیل خرده‌فرهنگ‌های مجرمانه و ایجاد بستر رشد گروه‌های مجرمانه می‌گردد، همچنین ورزشکاران طبقات بالاتر ممکن است اهدافی فراتر از توانایی خود را دنبال کنند و ناتوانی در دستیابی به این اهداف (عمدتاً

در حوزه اقتصاد) به عنوان توضیحی برای اقدامات مجرمانه ایشان اعلام شود (Agnew et al. 2009: 38).

وجود هم‌زمان دو عامل - فشار اقتصادی بر اقشار دارای پایگاه اجتماعی بالا در عرصه ورزش و نیز فقدان یا حذف کنترل اجتماعی در عدم دسترسی به ابزارهای مشروع - زمینه را برای بروز رفتار مجرمانه و شکل‌گیری فساد فراهم می‌آورد (Kabiri et al. 2019: 366). علاوه بر آن، فاصله طبقاتی و اختلاف چشمگیر سطح درآمد میان ورزشکاران حرفه‌ای، از عوامل فشار اجتماعی بر گروه‌های کم‌درآمد و سوق دادن آن‌ها به سمت رفتارهای فسادآمیز به شمار می‌رود. براساس گزارش سازمان ملل درآمد باشگاه‌های فوتبال شرکت‌کننده در رقابت‌های اروپایی در ده سال گذشته ۶۵ درصد افزایش یافته و از ۱۲۷۷۴ میلیون یورو به ۲۱۰۸۳ میلیون یورو رسیده است؛ درحالی که بسیاری از فدراسیون‌های رشته‌های دیگر برای اداره امور خود با مشکل مواجه هستند، همچنین، اکثریت قریب به اتفاق ۱۱۲۳۷ ورزشکارانی که در المپیک ۲۰۱۶ شرکت کردند درآمد مالی ثابتی نداشتند و زمانی که پایان دوران حرفه‌ای آن‌ها نزدیک می‌شود چشم‌انداز مالی قابل اتکایی ندارند (Waly, 2021: 37). بنابراین، براساس فاکتورهای اصلی نظریه فشار، عواملی همچون ترویج ارزش‌های نامناسب، فقدان ابزارهای مشروع، فقدان کنترل اجتماعی و شکاف طبقاتی موجود می‌تواند ورزشکاران و دیگر عوامل فعال در حوزه ورزش را به سمت انواع فساد سازمان‌یافته سوق دهد.

۲-۲. نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده و فساد سازمان‌یافته در ورزش

اگر پذیرفته شود جرم نتیجه تأثیر گروه‌های اجتماعی نزدیک به فرد است، آنگاه تقلید نقش مهمی در این فرایند ارتباطی ایفا می‌کند و باعث می‌شود فرد برای ارتکاب یک تخلف در نتیجه یادگیری از این گروه‌ها تحریک شود و در این مسیر به تدریج با روش‌های غیرقانونی آشنا شود و قانون را بیش از پیش نقض کند (Islam et al. 2022: 648).

نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده (TPB)^۱ معتقد است که علاوه بر وراثت‌پذیری رفتار مجرمانه، نگرش‌ها و هنجارهای ذهنی فرد برای شرکت در یک فعالیت مجرمانه نقش دارد و شخص با تقلید و الگوبرداری از دیگران تصمیم به ارتکاب جرم یا دوری از آن می‌گیرد. به‌طور کلی، نهادینه شدن برخی مظاهر فساد مانند شرط‌بندی قانونی در ورزش، رفتار مجرمانه و خطرات مربوطه را عادی کرده و بازیکنان را در معرض فساد قرار داده است و نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده می‌تواند گرایش ورزشکاران به جرم را توجیه کند، ورزشکار جوان و مبتدی اصولاً مقلد الگوی ورزشی خود می‌شود و در تمام شئون زندگی برنامه‌ریزی می‌کند تا همانند الگوی خود حرکت کند و برای الگوبرداری از اقدامات مجرمانه او برنامه‌ریزی می‌کند و وارد چرخه مجرمانه می‌شود و در دام گروه مجرمانه قرار می‌گیرد (Grall-Bronnec et al. 2016: 278). یکی دیگر از جنبه‌های مرتبط با عادی‌سازی این‌گونه جرائم در بسیاری از جوامع ورزشی، تعداد بالای مجرمان در جمعیت ورزشکاران، به‌ویژه در میان بازیکنان فوتبال است. تحقیقات دفتر مبارزه با جرم سازمان ملل متحد نشان می‌دهد که چگونه افرادی که اعتیاد به قمار دارند می‌توانند در برابر رویکردهای جرائم سازمان‌یافته آسیب‌پذیر باشند، مثال واضح در این زمینه وضعیت دیگو مارادونا (فوتبالیست مشهور آرژانتین) است که در سال ۲۰۰۴ در دام اعتیاد افتاد. باوجود این، محبوبیت وی و عدم کنترل اجتماعی نه‌تنها وی را منزوی نکرد بلکه همچنان به‌عنوان الگوی جوانان در آرژانتین و تمام فوتبال دوستان جهان باقی ماند.

۲-۳. نظریه انتخاب عقلانی و تحلیل فساد سازمان‌یافته در ورزش

نظریه انتخاب عقلانی فرض می‌کند که مشارکت در فعالیت‌های مجرمانه نتیجه یک فرایند تصمیم‌گیری منطقی است که هزینه‌ها و منافع مرتبط با جرم به‌طور آگاهانه از سوی شخص سنجیده می‌شود و اگر مشخص شود که مزایای ارتکاب جرم بیشتر از هزینه‌های آن باشد، فرد تصمیم به شرکت در فعالیت مجرمانه می‌گیرد (McCarthy & Chaudhary, 2014: 1). پدیده‌های سطح کلان، مانند گروه‌های سازمان‌یافته جنایی که اغلب با نظریه‌های صرفاً

^۱Theory of Planned Behaviour

ساختاری یا فرهنگی توضیح داده می‌شوند، می‌توانند با این نظریه ارتباط داشته باشند. جرائم سازمانی و کلان، در برخورد با زیربنای فایده‌گرایانه نظام حقوقی و منطبق با اصول نظریه انتخاب عقلانی، با تقسیم خطرات ارتکاب جرم و افزایش ضریب منفعت، در ساختار اجتماعی درهم تنیده می‌شوند و به آرامی در طول زمان تکامل می‌یابند و ساختارهای جنایی پیچیده‌ای ایجاد می‌کنند (Matsueda, 2013: 319). این نظریه ارتکاب جرائم سازمان یافته در حوزه ورزش را بیشتر و بهتر توجیه می‌کند، بنا بر گزارش سازمان ملل متحد در سال ۲۰۱۸، درآمد صنعت ورزش به ۳۵۰ میلیارد دلار رسید که این رقم تا سال ۲۰۳۰ سه برابر خواهد شد (Somoggi, 2020: 5). این میزان از گردش پول در کنار گستردگی ورزش و عدم جرم‌انگاری برخی پدیده‌ها مانند دوپینگ و تبانی و فقدان قوانین کیفری مناسب در عرصه فساد ورزشی، باعث کاهش ریسک و خطر در مقابل دستاورد بالای اقدام مجرمانه می‌شود و در نتیجه، فعالیت گروه‌های مجرمانه ورزشی افزایش می‌یابد.

۲-۴. فساد سازمان یافته ورزشی از منظر آسیب اجتماعی شناختی (زمیولوژی)

در بستر ورزش، نظریه زمیولوژی می‌تواند پاسخ شایسته‌ای به ریشه بسیاری از آسیب‌های جدی و تأثیرگذار بدهد که در عالم حقوق برای آن ضمانت اجرای کیفری مشخص نشده است (عمرانی‌فر و همکاران، ۱۴۰۱: ۲). جرم تنها یکی از مصادیق مخاطرات اجتماعی است که برای آن مجازات تعریف شده است و از آن حیث که جرم یک مفهوم محدود و مضیق است و بسیاری از رفتارهای منتهی به صدمه و مخاطرات، وصف مجرمانه ندارند یا در طبقه‌بندی جرائم مهم جای نمی‌گیرند. از این رو، جرم‌شناسی نیز با توجه به عنوان و رسالت خود نمی‌تواند به مطالعه و تحقیق در مخاطرات و آسیب‌های اجتماعی بپردازد (شمس ناتری و شهریار، ۱۳۹۴: ۳۲۷). در موضوعات مورد بحث این نوشتار به علت غیردولتی بودن ورزش و نیز قانونی بودن شرط‌بندی در بسیاری از کشورها انتساب عنوان مجرمانه به برخی اقدامات افراد درگیر ممکن نخواهد بود. براساس گزارش سازمان ملل متحد بیشترین فساد سازمان یافته در حوزه ورزش در قالب جرایمی چون: قمار، شرط‌بندی، پول‌شویی و تبانی رخ می‌دهد (Waly, 2021: 17). اما با وجود آثار و پیامدهای منفی این پدیده‌ها بر جامعه - که در بسیاری موارد فراتر از سایر مصادیق مجرمانه است - انواع تبانی

و شرط‌بندی همچنان فاقد وصف مجرمانه هستند. حتی در بسیاری از کشورهایی که شرط‌بندی در آن‌ها قانونی است، بودجه ورزش وابسته به شرط‌بندی تعریف می‌شود. برای مثال، در مراکش بودجه آژانس ملی ورزش از طریق سایت‌های پیش‌بینی تأمین می‌شود. این سهم در سال ۲۰۱۹ به ۵۰ میلیون یورو رسید (Hazan, 2006: 19)، در سال ۲۰۲۰، اپراتورهای شرط‌بندی پس از تولیدکنندگان البسه ورزشی، دومین حامی باشگاه‌های فوتبال اروپا بودند. شرکت‌های شرط‌بندی به‌طور فزاینده‌ای بازارهای غیراروپایی را هدف قرار داده‌اند و کشورهایی مانند برزیل، هند و ایالات متحده در حال فعال کردن بازارهای شرط‌بندی قانونی هستند (Forrest & Pérez, 2019: 25). همچنین یکی از مصادیق مهم فساد در ورزش بحث دوپینگ است، دوپینگ پدیده‌ای است که جایگاه خاصی را در فساد سیستماتیک ورزشی به خود اختصاص می‌دهد، هرچند دوپینگ با اصول اولیه ورزش، آرمان‌ها و ارزش‌های فلسفه المپسم در تضاد است و بستر ارتکاب جرائم دیگر حوزه ورزش از جمله تبانی و شرط‌بندی است. اما فاقد وصف مجرمانه بوده و از دایره فعالیت نظریات جرم‌شناسی دیگر خارج است که باتوجه به اصول تعریف‌شده زیملوژی و تسری مفهوم جرم به آسیب، امکان پاسخ‌دهی قانونی به این‌گونه رفتارها که میزان آسیب آن‌ها به جامعه بیشتر از جرائم قانونی فعلی هستند، فراهم می‌شود. همچنین از منظر یکی دیگر از اصول نظریه آسیب اجتماعی‌شناسی و باتوجه به نقش ورزش در جایگاه سیاسی و اجتماعی کشورها، بسیاری از دولتمردان انگیزه کافی برای برخورد با برخی مصادیق فساد ورزشی ندارند و خود به‌عنوان عاملی برای گسترش گروه‌های سازمان‌یافته در ورزش تبدیل می‌شوند. هنگامی که این رفتار به‌صورت سازمان‌مند و ناشی از عملکرد حکومت به‌عنوان یک کل -و نه صرفاً رفتار یک کارگزار- بروز یابد، در زمره «جرم حکومتی» قرار می‌گیرد (ناظمی پور و همکاران، ۱۴۰۳: ۱۹۹)؛ که صرفاً از منظر زیملوژی قابل بررسی هستند.

۲-۵. تحلیل فساد سازمان‌یافته ورزشی از منظر نئولیبرالیسم

اصطلاح «نئولیبرالیسم» از دو مفهوم «نئو» به معنای جدید و «لیبرال» به معنای عاری از مداخله دولت تشکیل شده است (Gholami, 2021: 131)، در مکتب نئولیبرالیسم، برخلاف لیبرالیسم که بر آزادی فردی تأکید دارد، اصل محوری بر عدم دخالت دولت و

آزادی حکومت-شرکت‌ها استوار است. از آنجاکه یکی از ویژگی‌های بنیادین ورزش، اتکای آن بر رویکرد مردمی است و توسعه ورزش از سطوح پایین جامعه و باشگاه‌ها نشئت می‌گیرد. از این رو، سازمان‌های مردم‌نهاد بین‌المللی ورزش - که ستون فقرات ورزش و جنبش المپیک به‌شمار می‌روند - همواره «عدم دخالت دولت در ورزش» را یک اصل راهبردی می‌دانند که منطبق با اصول مکتب نئولیبرالیسم است.

البته برخی معتقدند باید در به‌کار بردن واژه «مکتب نئولیبرالیسم» به‌عنوان یک نظریه جرم‌شناسی تأمل کرد چراکه مدل انتزاعی نئولیبرالیسم در عمل قابل اجرا نیست (O'Malley, 2016: 17). بنابراین، این مکتب نمی‌تواند پدیده واقعی جرم را تبیین کند ولی با اندکی تأمل و باتوجه به اصل غیردولتی بودن ورزش، می‌توان نقطه تلاقی قابل اتکایی در حوزه نئولیبرالیسم و فساد در ورزش یافت، تبدیل پدیده اجتماعی ورزش به صنعتی کاملاً تجاری، تسری اصول نئولیبرالیسم به حوزه ورزش را ملموس و آشکار می‌سازد و گفتمان جدید نئولیبرالی «عدم دخالت دولت در ورزش» را توجیه می‌کند، به عبارت دیگر در نظریات نئولیبرالیسم دولت موظف است از هر مداخله غیر ضروری در روند تکامل نظام اقتصادی و اجتماعی اجتناب ورزد، بر همین اساس، طبق گزارش دفتر مبارزه با جرم سازمان ملل متحد، تنها ۴۵ کشور جهان به‌طور خاص برخی انواع فساد در مسابقات ورزشی را جرم‌انگاری کرده‌اند (Waly, 2021: 67) که حکایت از تلاش دولت‌های لیبرال برای حفظ بنیان ورزش و متعاقباً درآمدزایی بیشتر از آن دارد.

نتیجه

صنعت ورزش به دلیل وجود فعالیت‌های اقتصادی و همچنان گردش بالای نقدینگی در شرایط فقدان شفافیت، نبود نظارت‌های دولتی و کنترل اجتماعی غیررسمی به لحاظ مقبولیت اجتماعی بستر مناسبی برای بروز و ظهور فساد است. اهمیت این نوع از فساد زمانی دوچندان می‌شود که گستره آن از حوزه مرزهای سرزمینی فراتر رود و در عرصه بین‌المللی و به صورت سازمان‌یافته بروز پیدا کند. سازمان‌یافتگی این حوزه از فساد مخاطراتی به همراه دارد که مهم‌ترین آن ایجاد بستر برای ارتکاب انواعی از جرائم دیگر خصوصاً جرائم مالی و پول‌شویی است. پیچیدگی این شبکه‌های مجرمانه که لزوماً نیازمند همکاری دولت‌ها یا

حکومت-شرکت‌هاست. مجموعه این ویژگی‌ها، فساد در ورزش را منحصر به فرد کرده و ویژگی‌های خاص آن نیز نیازمند تحلیل و بررسی ویژه است.

تحلیل جرم‌شناسانه این پدیده نشان داد فقدان تراز میان فرصت‌های مشروع در حوزه ورزش و دستیابی به ابزارها زمینه بروز فساد را فراهم می‌آورد. از سویی فقدان شفافیت و نظارت دولتی در حوزه ورزش امکان دستیابی به ابزارهای نامشروع را برای کسب ارزش‌های برساخته اجتماعی -مانند ثروت‌اندوزی- فراهم می‌کند. نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده نشان می‌دهد که ساختارهای فاسد ورزشی غالباً به گونه‌ای طراحی و برنامه‌ریزی شده‌اند که زمینه تقلید روش‌های مجرمانه را برای مجرمان مستعد یا در معرض خطر فراهم سازند. همچنین، نظریه انتخاب عقلانی نیز بیان می‌کند در ارزیابی میزان سود و منفعت کسب‌شده در حوزه ورزش -که عموماً نیز با عدم شفافیت همراه هستند- بستر مناسبی برای بروز رفتارهای مجرمانه و منحرفانه است. از سویی دیگر، نئولیبرالیسم، علت و حکمت فقدان این نظارت و نقش آن در تشدید فساد، به‌ویژه، فساد سازمان‌یافته را تحلیل می‌کند؛ بدین توضیح که حکومت‌ها و حکومت-شرکت‌ها در تولید ثروت و گردش اقتصاد، به هر روش و منطقی، آزاد تلقی می‌شوند و مداخله حاکمیت در آن معقول و منطقی نخواهد بود که این مهم امکان شبکه‌سازی فساد و گسترش آن را تشدید می‌کند. در پایان، زیملولوژی نشان می‌دهد که بسیاری از آسیب‌ها و انحرافات ورزشی، باوجود آنکه میزان آسیب اجتماعی آن‌ها به مراتب بیش از جرائم خرد است، همچنان از حوزه تحلیل جرم‌شناسی خارج مانده‌اند.

مبتنی بر تحلیل‌های فوق، نگارنده معتقد است که مقابله با فساد سازمان‌یافته در حوزه ورزش نیازمند اصلاحات اساسی است و در ابتدا لازم است تعریف فساد در ورزش تغییر کند. تعریف فساد ورزشی به «ارتکاب هرگونه عمل غیرقانونی یا غیراخلاقی که مسئولیت امانت‌داری، اعتماد عمومی یا مبانی ورزش جوانمردانه را نقض کند» سبب می‌شود علاوه بر انواع جرم و اقدامات خلاف اصول قانونی هر رشته ورزشی، هر رفتاری که برخلاف روح منشور المپیک و اصول جوانمردی باشد نیز در زمره مصادیق «فساد ورزشی» قرار گیرد. همچنین پیشنهاد می‌شود حکومت‌ها به سمت آموزش‌های صحیح، مداوم و اصولی

ورزشکاران و جامعه ورزشی - به‌ویژه جوانان در معرض خطر - حرکت کنند و ورزشکاران را به‌خوبی از آثار و نتایج جرائمی که مرتکب شده‌اند، مطلع کنند. این آگاهی‌بخشی می‌تواند مانع از آن شود که سازمان‌های مجرمانه با کوچک‌نمایی عواقب ارتکاب برخی مصادیق فساد و بزرگ‌نمایی عواید ارتکاب آن، زمینه جذب ورزشکاران به پدیده مجرمانه را فراهم کنند. پیشنهاد دیگر، تمرکز حوزه ورزش بر جرم‌انگاری «شرط‌بندی» است؛ پدیده‌ای که در بسیاری از کشورها با غفلت از مفهوم و امکان سوءاستفاده گروه‌های سازمان‌یافته، به‌عنوان محور اصلی کسب منفعت و فعالیت گروه سازمان‌یافته فراملی در بستر ورزش تبدیل شده است.

در پایان باوجود پیمان‌های بین‌المللی متعدد در زمینه مقابله با جرایم سازمان‌یافته، هنوز سند جامعی که به‌طور خاص به بررسی فساد سازمان‌یافته بین‌المللی بپردازد، وجود ندارد. بدیهی است که تسری مفاد کنوانسیون‌های موجود -مانند پالمو، مریدا و ...- در حوزه ورزش راهگشا نبوده و این مهم باید به‌عنوان یکی از اهداف اصلی قانون‌گذاری نهادهای بین‌المللی باشد.

تعارض منافع

تعارض منافع وجود ندارد.

ORCID

Reza Abolhassani

<https://orcid.org/0009-0001-5139-7429>

Tahmoores Bashirieh

<https://orcid.org/0000-0003-2621-0500>

Mahdi yousefi

<https://orcid.org/0000-0001-8578-0226>

sadeghloo

منابع

فارسی

- اردبیلی، محمدعلی. (۱۳۹۴). حقوق جزای عمومی، تهران، نشر میزان.

- باهری، محمد. (۱۳۸۰). نگرشی بر حقوق جزای عمومی، تهران، انتشارات مجد.
- دنیایی، حسن، حسینی، سید عماد و محمدی، نصراله. (۱۳۹۸). «شناسایی عوامل مؤثر در پول‌شویی در ورزش». *مطالعات مدیریت ورزشی* (پژوهش در علوم ورزشی)، ۱۱(۵۵). doi: [10.22089/smrj.2018.5426.2068](https://doi.org/10.22089/smrj.2018.5426.2068)
- رحمانی خلیلی، احسان، صفویان، سید میلاد. (۱۳۹۸). «تبیین جامعه‌شناختی پدیده هولیگانیسم تماشاگران فوتبال (مورد مطالعه: تماشاگران مسابقات فوتبال شهر تهران)»، *فصلنامه علوم اجتماعی*، ۲۶، ۸۶. <https://doi.org/10.22054/qjss.2020.43661.2116>
- رحمدل، منصور. (۱۳۹۸). «رهبری باند مجرمانه و تشدید مجازات»، *مجله پژوهش‌های حقوق جزا و جرم‌شناسی*، ۲، ۹۹.
- شمس‌ناتری، محمد ابراهیم، شهریاری، بهمن. (۱۳۹۴). «ماهیت جرم‌شناختی رفتارهای منتهی به مخاطرات در مکتب نوظهور زیملوژی»، *فصلنامه دانش مخاطرات*، ۲(۳). <https://doi.org/10.22059/jhsci.2015.56270>
- عمرانی فر، عدنان، شیدائیان، مهدی، بیرنگ، یگانه. (۱۴۰۱). «زیملوژی؛ بررسی موردی حقوق مصرف‌کنندگان (چالش‌ها و راهکارها)»، *فصلنامه آموزه‌های فقه و حقوق جزا*، ۱(۳). <https://doi.org/10.30495/jcld.2022.696762>

References

- Agnew, R., Piquero, N., & Cullen, Francis. (2009). *General Strain Theory and White-Collar Crime*, FRANCE, Springer, Springer Healthcare
- Albanese, J.S. (2015). *Organized Crime: From the Mob to Transnational Organized Crime*, UK, Taylor and Francis.
- Andreff, W. (2016). Corruption in sport. In *Contemporary Issues in Sport Management: A Critical Introduction* (pp. 46-66). SAGE Publications Ltd, <https://doi.org/10.4135/9781473919761>
- Andreff, W. (2019). *An Economic Roadmap to the Dark Side of Sport-Volume I - Sport Manipulations*, Palgrave Macmillan. Switzerland AG, Cham, Switzerland, Springer Nature.
- Armstrong, G., & Hodges-Ramon, L. (2015). *Sport and Crimes*. Oxford Handbooks Online, <http://bura.brunel.ac.uk/handle/2438/11644>

- Atkinson, M., Young, K. (2008). *Deviance and Social Control in Sport*. UK. Human Kinetics. Barker, T. B. (2014). *Gangs and Transnational Organized Crime*. UK, Taylor and Francis.
- Beck, P. (2013). “War Minus the Shooting’: George Orwell on International Sport and the Olympics”. *Sport in History*, 33. DOI. [10.1080/17460263.2012.761150](https://doi.org/10.1080/17460263.2012.761150)
- Bleakley, Z.A. (2023). “Match-Fixing in Esports: A Scoping Review of Skin-Betting”. *Journal of Gambling Issues*.
- Braithwaite, J. (1989). “Criminological Theory and Organizational Crime”. *Justice Quarterly*, 6, 333-358.
- Etchells, D. (2018). *Kenyan National Olympic Committee secretary general steps down over corruption cases linked to Rio*, <https://www.insidethegames.biz/articles/10725>
- Forrest, D., & Pérez, L. (2019). *Betting: the benefits and risks to sport in Sports*. <https://www.funcas.es/articulos/betting-the-benefits-and-risks-to-sport>, last visit: 2024
- Gholami, H. (2021). “A Criminological Approach to the Challenges of the Neoliberal Political-Economic System with a Look at the Coronavirus Conditions”. *Journal of Criminal Law and Criminology*, 9(17), 127-151. Doi: <https://doi.org/10.22034/jclc.2021.242166.1407>
- Gough, C. (2022). “Total sports market revenue worldwide 2022-2028”, <https://www.statista.com/statistics/370560/worldwide-sports-market-revenue/#statisticContainer,2023>
- Grall-Bronnec, M., Caillon, J., Humeau, E., Perrot, B., Remaud, M., Guilleux, A., ... & Bouju, G. (2016). “Gambling among European professional athletes. Prevalence and associated factors”. *Journal of Addictive Diseases*, 35(4), 278-290. <https://doi.org/10.1080/10550887.2016.1177807>
- Hazan, P. (2006). *Morocco: betting on a truth and reconciliation commission* (Vol. 165). United States Institute of Peace.

<https://www.usip.org/publications/2006/07/morocco-betting-truth-and-reconciliation-commission>

- Islam, S., Khan, S. S. Y., Gul, K., & Khan, Y. (2022). "Criminal Behaviour in the Context of Various Criminal Theories". *Review of Education, Administration & Law*, 5(4), 643-655. https://www.researchgate.net/publication/366938886_Criminal_Behaviour_in_the_Context_of_Various_Criminal_Theories
- Kabiri, S., Shadmanfaat, S.M., Winterdyk, J., Smith, H., & O'Dwyer, L. (2019). "Illegal gambling on sports: a mediational model of general strain theory". *Criminal Justice Studies*, 33, 1-19. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1080/1478601X.2019.1699558>
- Kleemans, E. R. (2014). Theoretical perspectives on organized crime. *The Oxford handbook of organized crime*, 32-52. https://www.researchgate.net/publication/260569836_Theoretical_perspectives_on_organized_crime
- Kyslenko, D. P., Podliehaiev, K., Zarubei, V., Kyslenko, E. K., & Rymarchuk, O. (2024). "Types of corruption crimes in sports in the countries of the European Union". *Retos: nuevas tendencias en educación física, deporte y recreación*, (55), 249-258. 10.47197/retos.v55.103482.
- Manoli, E., & Ecorys, (2019). *Mapping of corruption in sport in the EU; a report to the European Commission*. ffjEuropean Union10.2766/325346.
- Matsueda, R. (2013), Rational Choice Research in Criminology: A Multi-Level Framework. In R. Wittek, T. Snijders & V. Nee (Ed.), *The Handbook of Rational Choice Social Research* (pp. 283-321). Redwood City: Stanford University Press. <https://doi.org/10.1515/9780804785501-011>
- McCarthy, B., & Chaudhary, A. (2014). Rational Choice Theory. In: Bruinsma, G. Weisburd, D. (eds) *Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice*. Springer, New York, NY. https://doi.org/10.1007/978-1-4614-5690-2_396

- Millward, P., Ludvigsen, J., & Sly, J. (2022). *Sport and Crime: Towards a Critical Criminology of Sport*. Abingdon, Routledge. https://www.researchgate.net/publication/364130581_Millward_P_Ludvigsen_JA_and_Sly_JM_2022_Sport_and_Crime_Towards_a_Critical_Criminology_of_Sport_Routledge_Abingdon
- O'Malley, P. (2016). "Neoliberalism, crime and criminal justice". *Sydney Law School Research Paper*, (16/10). Available at <https://ssrn.com/abstract=2729627>
- Park, J., Choi, C.H., Yoon, J. & Girginov, V. (2019). "How should sports match fixing be classified?" *Cogent Social Sciences*, 5. https://www.researchgate.net/publication/330613199_How_should_sports_match_fixing_be_classified
- Perdomo, C., & Burcher, C.U. (2016). *Detering the Influence of Organized Crime on Local Democracy*. Global Initiative against Transnational Organized Crime. <https://www.idea.int/sites/default/files/publications/protecting-politics-detering-the-influence-of-organized-crime-on-local-democracy.pdf>
- Rompuy, B.V. (2015). *The Odds of Match Fixing - Facts & Figures on the Integrity Risk of Certain Sports Bets*. Leiden University - Leiden Law School
- Rose-Ackerman, S., & Palifka, B. J. (2016). *Corruption and government: Causes, consequences, and reform*. Cambridge university press.
- Siniša, F. (2022). "Corruption in Sports". *J Phy Fit Treatment & Sports*. 9(4), 555769. DOI: 10.19080/JPFMTS.2022.09.555769
- Smith, D. (1980). "Paragons, Pariahs, and Pirates: A Spectrum-Based Theory of Enterprise". *Crime & Delinquency*, 26.
- Somoggi. A. (2020). "Coronavirus's economic impact on the Sports Industry". <https://www.sportsvalue.com.br/en/coronaviruss-economic-impact-on-the-sports-industry/>

Sumner, C. (2017). "The spirit of sport: the case for criminalisation of doping in the UK". *The International Sports Law Journal*, 16. 10.1007/s40318-016-0103-2.

United Nations Office on Drugs and Crime. (2010). *The Globalization of Crime: A Transnational Organized Crime Threat Assessment*. Vienna: UNODC, https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/tocta/TOCTA_Report_2010_low_res.pdf

Von Lampe, K. (2009). The study of organised crime: An assessment of the state of affairs, in: Karsten Ingvaldsen, Vanja Lundgren Sørli (eds.), *Organised Crime: Norms, markets, regulation and research*. Oslo, Norway, Unipub,

Vy, L. (2012). "Organised Crime Typologies: Structure, Activities and Conditions". *International Journal of Criminology and Sociology*, (1).

Waly, G. (2021). *Global Report on Corruption in Sport*. https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications//Global_Report_on_Corruption_in_Sport_Full_report.pdf, last visit: 07-07-2024

Zalcmane, K. (2022). "Sports Criminology". *International Sports Law Review Pandektis (ISLR/Pandektis)*, 14, 2.

<https://digitalhub.fifa.com/m/337fab75839abc76/original/xzshoe2ayttyquuxhq0-pdf.pdf>

<https://nationalpost.com/news/toronto/man-admits-to-role-in-103m-illegal-gambling-ring-allegedly-linked-to-mafia-hells-angels>

<https://www.europol.europa.eu › files › documents/ Organised crime in sports corruption, Europol, European Union>

<https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socta-report.Europol,Serious and Organised Crime Threat Assessment. European Police Office, 2017.>

<https://www.europol.europa.eu/publications-events/publications/involvement-of-organised-crime-groups-in-sports->

corruption, Europol, the involvement of organised crime groups in sports corruption, 2011

https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/tocta/TOCTA_Report_low_res.pdf, United Nations Office on Drugs and Crime, The Globalization of Crime: A Transnational Organized Crime Threat Assessment. Vienna: UNODC, 2010

Translated References into English

Ardebili, Mohammad Ali. (2015). *General Criminal Law*. Tehran, Mizan Publications.

Baheri, Mohammad. (2001). *A Perspective on General Criminal Law*. Tehran, Majd Publications.

Donyaiei, Hassan, Hosseini, Seyed Emad and Mohammadi, Nasrolah. (2019). «Identifying Factors Affecting Money Laundering in Sports». *Sports Management Studies* (Research in Sports Sciences), 11(55). doi: [10.22089/smrj.2018.5426.2068](https://doi.org/10.22089/smrj.2018.5426.2068)

Omranifar, Adnan, Shaidaian, Mehdi, Birang, Yeganeh. (2014). “Zemology; A Case Study of Consumer Rights (Challenges and Solutions)”. *Quarterly Journal of Jurisprudence and Penal Law Teachings*, 1(3). <https://doi.org/10.22054/qjss.2020.43661.2116>

Rahmani Khalili, Ehsan, Safaviyan, Seyed Milad. (2019). “Sociological Explanation of the Phenomenon of Football Spectator Hooliganism (Case Study: Spectators of Football Matches in Tehran)”. *Quarterly Journal of Social Sciences*, 86, 26.

Rahmdel, Mansour. (2019). “Leadership of Criminal Gangs and Intensification of Punishment”. *Journal of Criminal Law and Criminology Research*, 2, 99.

Shams Natri, Mohammad Ebrahim, Shahriari, Bahman. (2015). “The Criminological Nature of Behaviors Leading to Risks in the Emerging

School of Zemology". *Quarterly Journal of Hazard Knowledge*, 2(3).
<https://doi.org/10.22059/jhsci.2015.56270>

استناد به این مقاله: ابوالحسنی، رضا، بشیریه، تهمورث و یوسفی صادق‌لو، مهدی. (۱۴۰۴). بررسی جرم‌شناختی سازمان‌یافتگی فساد در ورزش. فصلنامه پژوهش حقوق کیفری، (۵۱) ۱۳، ۴۵-۷۶.

Doi: 10.22054/jclr.2025.83695.2729

Criminal Law Research is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.